

I. Támogatás tárgyévi felhasználásának szöveges bemutatása

A Habsburg Ottó Alapítvány létrehozásáról, valamint a működéséhez szükséges feltételek és forrás biztosításáról az 1099/2017. (III.6.) Korm. határozat rendelkezett.

A beszámolás évében a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszternek a civil és társadalmi kapcsolatok fejlesztése feladat- és hatáskörével összefüggésben végzett feladatait a Miniszterelnökséggel kötött kezelő szervi megállapodás alapján, a Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) 1. számú melléklet XI. Miniszterelnökség fejezetében - a Civil és Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Helyettes Államtitkárság szakmai felügyelete alatt - rendelkezésre álló támogatási célú fejezeti kezelésű előirányzat terhére kezelő szervként a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. (a továbbiakban: Támogató) látja el.

A Habsburg Ottó Alapítvány a szakmai programjában foglaltak megvalósításával hozzájárul a Miniszterelnökséget vezető miniszternek a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V.22.) Korm. rendelet 14. § (1) bekezdés 18. pontjában meghatározott közfeladatahoz, azaz a társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséhez.

A Támogató „A Habsburg Ottó Alapítvány közfeladataihoz kapcsolódó 2021. évi működés és szakmai feladatok ellátása” támogatási cél megvalósításához költségvetési támogatást biztosított. A támogatás forrásának ÁHT azonosító száma: 385562.

A támogatott tevékenység kormányzati funkciók rendje szerinti besorolása: 084031

Az Alapítványnak a biztosított forrásokon túl 2021. évben bevétele nem keletkezett.

A Támogatási Szerződés, valamint a Támogatói Okirat alapján biztosított vissza nem térítendő költségvetési támogatás felhasználására vonatkozó számviteli törvény szerinti beszámoló a 2021. évben az alábbiak szerint alakult:

A Kuratórium hét tagjának, a Felügyelő Bizottság három tagjának és a levéltári kutatást segítő Hozzáférési Bizottság három tagjának díjazása a KTHÁT/446/17/2017. alapítói határozat alapján került megállapításra. 2019. január 1. napjától három év határozott időtartamra a 4/2018.(XII.20.), illetőleg a 3/2018. (XII.20.) számú alapítói határozat alapján a Felügyelő Bizottság létszáma 2 fővel bővítésre került. Díjazásuk megegyezik a felügyelő bizottsági tagok díjazására vonatkozó alapítói határozatban foglaltakkal.

Az OVH Archiv Stiftung és az Alapítvány között létrejött bérleti szerződés szerint felmért és leltározott hagyaték 1. és 2. számú Mellékleteinek elfogadása a (15/2019. (VI.3.) számú határozat) Kuratórium döntése alapján 2019. június 3. A Hozzáférési Bizottság ezen időponttól kezdte meg működését.

Az Alapító által, az Alapítvány operatív irányítására, az alapítványi célok folyamatos megvalósítása érdekében kinevezett igazgató 13 fős Igazgatósággal látta el a 2021. évi feladatait. Az év első napjától a szakmai területre két fő munkatárs került felvételre a meglévő álláshelyek/státuszok terhére.

RÁFORDÍTÁSOK

Személyi jellegű ráfordítások (Személyi juttatások és munkaadókat terhelő járulékok)

A **személyi juttatásokra** előirányzott összeg a kuratóriumi, felügyelő bizottsági, hozzáférési bizottsági tagok juttatásainak, az Alapítvány operatív működését biztosító Igazgatóság munkavállalói illetményének és egyéb juttatásainak (cafeteria, BKK bérlet, munkába járás), a megbízási díjak, valamint a reprezentációs kiadásainak fedezetére kerültek felhasználásra.

Év végéig az Alapítvány vezető tisztségviselői részére a tiszteletdíj összege 42,4 millió Ft, a Felügyelő Bizottság részére 26,4 millió Ft, a Hozzáférési Bizottság részére 3,4 millió Ft, az Igazgatóság munkavállalói részére 101,7 millió Ft (amelyből az igazgató részére 16,9 millió Ft) és megbízási szerződéssel további 9,0 millió Ft, valamint 20,1 millió Ft járulék összeg felhasználására került sor.

Reprezentációs kiadásokra 3,7 millió Ft-ot költöttünk.

Anyagjellegű ráfordítások

Szakmai és üzemeltetési anyagok beszerzésére a tényleges kiadások között irodaszer, kisértékű eszközök beszerzése, valamint az alapítványi személygépkocsi ápolásához szükséges anyagok költségei jelennek meg, amelynek összege 2,8 millió Ft.

Hírlapra, szakmai anyagokra, szakkönyvekre 0,9 millió Ft-ot fordítottunk.

A szolgáltatási kiadások között telefon és internet, postai szolgáltatás díjai, bérleti díjak (hagyaték, iroda, garázs, gépkocsi fenntartási díj), karbantartási, üzemeltetési költségek, ügyvédi, könyvelési, könyvvizsgálói, tolmácsolás-fordítás, lektorálás, grafikai, levéltári tevékenység, online szolgáltatás, illetve bankköltségek kifizetésére került sor. Néhány kiadás a felsoroltak közül:

Az Alapítvány és az OVH Archiv Stiftung között 2018. december 19-én létrejött bérleti szerződés alapján 2021. január 1. napjától az év végéig 100.000 euro bérleti díjat fizettünk ki, amelynek forint összege a Magyar Nemzeti Bank által közzétett középárfolyamon 36,0 millió Ft, az áfa befizetési kötelezettség további 9,8 millió Ft kiadást keletkeztetett.

A Magyarországi Evangélikus Egyház részére irodabérlet jogcímen 16,3 millió Ft bérleti és üzemeltetési díjat fizettünk ki. A garázbérlet 0,5 millió Ft volt egész évre.

Az Alapítvány könyvviteli és könyvvizsgálati szolgáltatásokra 8,1 millió Ft összeget, jogi tanácsadás és képviselő kiadására 9,9 millió Ft-ot fordított.

Levéltári tevékenység keretében 8,1 millió Ft-ot költöttünk.

Eszközök (kommunikáció, informatika, kávéfőző, hivatali személygépkocsi) karbantartására 2,3 millió forintot fizettünk ki.

IT szolgáltatásra, licence díjakra és egyéb szolgáltatásra (foglalkozás-egészségügy, növényvédelem, szerzői jogdíj, útdíj, parkolás) 2,0 millió Ft-ot fordítottunk.

Postaköltség, telefon- és internet díjakra 1,0 millió Ft-ot fizettünk ki.

Az Alapítvány bankszámla forgalmát terhelő bankköltség 1,6 millió Ft.

A rendezvényekhez kapcsolódó reprezentációs kiadások és a megbízási szerződéssel foglalkoztatott magánszemélyek juttatásai a személyi juttatások között jelennek meg.

A dologi kiadások között a bérleti, díjak, lektorálás, fotózás, fordítás-tolmácsolás, kommunikáció, roll-up tervezés, -gyártás, reklám-, online szolgáltatás igénybevétele, nyomdai kiadások költségeit szerepeltettük.

Rendezvényszervezés és egyéb rendezvényhez kapcsolódó szolgáltatásokra összességében 18,0 millió Ft összeget fizettünk ki. Ezen összegben belül a reklám- és propaganda kiadások összege (reklámanyag, konferencia anyagok, névjegykártya készítés) 4,2 millió Ft.

Külföldi-, belföldi kiküldetésekre 0,8 millió Ft összeget fordítottunk.

Értékcsökkenési leírás 2021. évben 10,0 millió Ft.

Egyéb ráfordítások

Egyéb ráfordításra 0,3 millió Ft összeget fizettünk ki.

Felhalmozási kiadások

Az Alapítvány gyűjteményi területének zavartalan működése érdekében polcrendszert, kutatóasztalt, kommunikációs- és informatikai eszközöket vásároltunk 7,5 millió Ft értékben.

Tovább bővítettük az Alapítvány Habsburg Ottóhoz kapcsolódó gyűjteményét 1,4 millió Ft összegben.

A Digitális Kormányzati Ügynökség Zrt. informatikai beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 301/2018. (XII.27.) Korm. rendelet hatálya az Alapítványra is kiterjed. Tekintettel arra, hogy 2021. évben a közbeszerzési értékhatárt a kiadások nem érték el, ezért közbeszerzési eljárás lefolytatására nem került sor.

Az Alapítvány 100,0 millió Ft saját vagyona terhére 2021. december 31. napjáig 7,3 millió Ft kiadás került elszámolásra, amely a támogatás terhére el nem számolható kiadásokból (ügyleti kamatokból, időbeli elhatárolásokból, önrevízió miatt felmerült adóból és pótlékból, árfolyamkülönbözetből, valamint kuratóriumi határozat alapján elmaradt tiszteletdíj megfizetéséből) tevődik össze. Év végén a saját tőke összege 92,3 millió Ft.

Az Alapítvány mutatószámait a 2021. évi egyszerűsített éves beszámoló kiegészítő melléklet, a közhasznú tevékenység fő célcsoportjait és az eredményeket a II. A tárgyévben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása tartalmazza.

Az Alapítvány alaptevékenységén felül vállalkozási tevékenységet nem végzett.

II. A tárgyévben végzett főbb tevékenységek és programok bemutatása

A Habsburg Ottó Alapítvány 2017-es létrejöttét, majd a hagyaték 2018. őszi megérkezését követően a 2019-es évben kialakítottuk a munkához szükséges infrastruktúrát és a munkatársi kört. 2020-ban a járványügyi korlátozások figyelembevételével sikeresen definiáltuk a hatékony munkavégzéshez szükséges működési rendet, és levontuk a megfelelő személyi konzekvenciákat. A 2021-es évben – az enyhülő járványhelyzet mellett – jelentős előrelépést tettünk mind a hagyaték írásos és tárgyi részének feldolgozása, mind névadónk szellemi örökségének ápolása területén.

A 2021-es évben munkánk fókuszában mindenekelőtt a gyűjteményi feldolgozó tevékenység állt, lévén ez Alapítványunk működésének fundamentuma. A naponta felbukkanó újabb és újabb érdekességek, ritkaságok igazolják a korábban már megfogalmazott állítást, miszerint a Habsburg Ottó Alapítvány tevékenysége értékes része a magyar közgyűjteményi rendszernek: a feltárt dokumentumok egyaránt fontos adalékot jelentenek a tudományos kutatás és a nemzeti emlékezet számára. Azáltal, hogy Alapítványunk egyre érzékelhetőbben van jelen az elektronikus nyilvánosságban, örvendetesen nő irántunk a külföldi érdeklődés; mint ahogy növekszik azok száma is, akik egy-egy Habsburg Ottóval kapcsolatos dokumentummal, tárggyal gyarapítják gyűjteményünket. Alapítványunk az adományoknak köszönhetően növekvő helyigénnyel számol. Az elhelyezés a jelenlegi bérleményben egyelőre megoldható, de előbb-utóbb elkerülhetetlen, hogy visszatérjünk a Budai Várba költözés kérdésére.

Úgy tűnik, hogy a járványügyi helyzet tartósan befolyásolni fogja rendezvényeink jellegét. Ezért fontos eredmény, hogy 2021-ben megtaláltuk az egészséges arányt a jelenléti és az online rendezvények között, és kialakítottuk azt a hibrid működési rendet, ami minden érdeklődő számára biztosítja a számára legkedvezőbb hozzáférést. Rendezvényeinken idén egyre több külföldi szakértő vett részt, és ez biztató fejlemény az Alapítvány nemzetközi hálózatépítésének szempontjából.

GYŰJTEMÉNYI TERÜLET

2021 januárjában megváltozott személyi összetétellel kezdtük a munkát a gyűjteményi területen. Ez a tény, valamint egy hatórás állásban dolgozó munkatárs felvétele hatékonyabbá és szakszerűbbé tette a tavaly megkezdett munkát. A feldolgozás a koronavírus harmadik hulláma és az ehhez kapcsolódó lezárások ellenére megszakítás nélkül folyt. Az új levéltáros kollégák nagyon hamar beilleszkedtek a munkaközösségbe, és szakmai tudásukkal jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy az Alapítványunkra bízott iratanyagot előkészíthessük a majdani kutatásra. 2021-ben a gyűjteményi tételek feldolgozásában jelentős növekedést értünk el a megelőző időszakhoz képest.

Az év elején pontosított alapstruktúra kialakítása után – és a gyűjteményben őrzött dokumentumok lépésről lépésre történő feltárása eredményeként – egyre egyértelműbben rajzolódik ki az Alapítványunk kezelésében lévő levéltári anyag valós kontúrja. Ezt, illetve újabb szakmai szempontokat figyelembe véve nem egyszer kénytelenek voltunk a 2020-ban készült tervtől kis mértékben eltérni a feldolgozás és a digitalizálás területén. Az elmúlt 11 hónapban több helyen pontosítottuk az egyes dossziékban fellelhető iratanyagok tartalmát, évkörét. Kiválogattuk továbbá a duplumokat, és fény derült egyes hiányosságokra is (a hírügynökségi, levelezési és családi anyagban egyaránt).

A 2021-es évben jelentős lépés történt annak érdekében, hogy a megfelelően előkészített digitalizált anyagok jól körül határolt szabályok szerint válhassanak majd hozzáférhetővé a kutatók számára. Alapítványunknál idén több egyetemi oktató – így például *Marcus Pohl* (Passau Egyetem), *Patricia Hertel* (Bázei Egyetem), *Bastian Matteo Scianna* (Potsdami Egyetem), *Ulrich L. Lehner* (Notre Dame University, Egyesült Államok), *François Boulet* (Franciaország) – jelezte kutatási szándékát. Neves újságíró-kutatók – mint *Ramón Pérez Maura* Spanyolországból, vagy *Eiichiro Tokumoto* Japánból – kerestek meg bennünket, és kértek a gyűjteményből Habsburg Ottóra vonatkozó dokumentumokat, információt. A kutatóktól általában türelmet kérünk, és csak az érintett személyekkel, családtagokkal egyeztetve biztosítunk hozzáférést bizonyos dokumentumokhoz.

A Habsburg Ottó Alapítvány Gyűjteménye kutatási szabályzatának elkészítése

Az év során – a hatályos magyar törvényeket és az országos közgyűjteményi mintákat figyelembe véve – elkészült a Gyűjtemény *Kutatási Szabályzata*. A dokumentum konkrétan meghatározza, hogy ki, milyen feltételekkel, milyen módon kutathat majd a Habsburg Ottó Alapítvány által kezelt gyűjteményben. A közös bevezető és jogi háttér bemutatása után a szabályzat külön tárgyalja a levéltári és a könyvtári állományban való kutatás kérdéseit.

Megkezdjük a dokumentumot kiegészítő további szabályzatok (anonimizálási, kölcsönzési, másolási stb.) kidolgozását is. A kutatók megfelelő kiszolgálását szem előtt tartva olyan szabályzat született, amely – miközben megfelel a magyar közgyűjteményi rendszer standardjainak – figyelembe veszi a Habsburg Ottó Alapítvány sajátosságait is: mindenekelőtt digitális formában történő hozzáférést szorgalmaz, de kivételes esetben lehetővé teszi az eredeti papíralapú források megtekintését. Az összeállított alapidokumentum a megfelelő keretek betartása mellett hozzáférést biztosít a gyűjteményhez a magyar és külföldi kutatók számára egyaránt.

Feldolgozott levéltári gyűjteményi egységek

A gyűjteményi területen havi rendszerességgel elvégzett munka ellenőrzése és a feladatok meghatározása a tavalyi gyakorlat alapján folytatódott. 2021-ben öt alkalommal külön gyűjteményi értekezletre került sor, amelynek során lehetőség nyílt a szakmai kérdések megvitatására. A gyűjteményi területen végzett munkával kapcsolatos dokumentációt minden esetben írásban rögzítettük és iktattuk.

A beszámolási időszak elmúlt 12 hónapjában a tavalyi év adott időszakához viszonyítva jelentősebb mennyiségű gyűjteményi egységet dolgoztunk fel részlegesen vagy teljesen. Az elkészült anyagok egy részét a Qulto rendszerbe is feltöltöttük, egyelőre kizárólag belső használatra. A nagyobb adatbiztonság érdekében minden jegyzéket excel-táblázatban is vezetünk.

A beszámolási időszakban az alábbi módon történt a gyűjtemény rendezése és feldolgozása:

Ugyan az év elején befejeztük a 2019-ben megkezdett „Habsburg Ottó magyar nyelvű levelezése 1988-2011” (módosított jelzete: HOAL I-2-c) állományrész palliumozását és darabszintű jegyzékelését, de miután a teljes hagyaték átfésülése során folyamatosan jelentős számú dokumentum került elő, amely ehhez az egységhez sorolható (illetve egyes helyeken bizonyos feldolgozási hiányosságokra derült fény), kénytelenek voltunk ellenőrző rendezést lefolytatni a megközelítőleg 20 ezer oldalt kitevő anyagban. Ez a munka 16 ezer oldal esetében megtörtént. Habsburg Ottó 1988 és 2011 közötti - eddig ismert - magyar levelezőpartnereinek névsora is elkészült. A közel 5000 nevet tartalmazó listán szereplő személyek egy részét azonosítottuk. Az előzetes tervekkel ellentétben a névsor közzétételére nem került sor, mert

ahhoz szükség van a Habsburg Ottó Alapítvány Gyűjteménye *Kutatási Szabályzatának* (és az ahhoz kapcsolódó szabályzatoknak) a megalkotására és elfogadására.

2021 februárjában megkezdődött a korábban „Országjelentések” címszó alatt futó, mára már „Hírügynökségi iratok (1952–2006)” címen (HOAL I-7) nyilvántartásba vett anyag feldolgozása. Az anyag rendezése során leválogattuk a duplumokat, amelyek a teljes anyag legalább ¼-ét teszik ki. Elkészült az 1952 és 1969 közé eső ún. „Dispatches” tételnek a középszintű rendezési jegyzéke, illetve megtörtént annak palliumozása és paginálása. Az anyag Habsburg Ottó angol és francia nyelven írt elemzéseit tartalmazza. Az előlapokkal együtt mintegy 10 ezer oldalnyi teljes tételt digitalizáltuk, és folyamatosan töltjük fel azt a Qulto rendszerbe. Ez az állományrész hozzáférhetővé válhat a kutatási szabályzat hatályba lépését követően.

Az ún. hírügynökségi anyag további egységei közül elkészült a Habsburg Ottó által külön földrajzi egységekre bontott, 1963–1994 időhatárok között született elemzések alapszintű rendezésének jegyzéke. Folyamatban van a hírügynökségi anyaghoz közvetlenül kapcsolódó Habsburg Ottó – Kenneth de Courcy levelezés (HOAL I-2-b-Kenneth de Courcy) részletes darabszintű jegyzékének elkészítése. Eddig az 1952–1954 közötti időszak levelezéséből 450 lapról készült részletes jegyzék. (A feldolgozás ugyanakkor a levelezés jelentős hiányosságait tárta föl.)

Idén megkezdődött Habsburg Ottó magánszemélyekkel és szervezetekkel folytatott általános levelezésének (HOAL I-2-b) feldolgozása. Ennek eddig 1953–1962 közötti anyagát – 14 doboz, 706 személy (pallium), összesen mintegy 14 ezer lap – néztük át, és készítettük el annak középszintű rendezési jegyzékét. A levelezőpartnerek között találjuk a II. világháború utáni magyar politikai emigráció számos ismert alakját (Varga Béla, Eckhardt Tibor, Bakách-Besseney György).

2021-ben elkezdtük a korábban 46 iratkonténerben tárolt ún. családi magánlevelezés megnevezés alatt őrzött (HOAL I-1.) levéltári anyag szétválogatását. Azonosítottuk az anyagban fellelhető iratok tárgykörét, és megkezdtük az egyes tételek középszintű rendezésének jegyzékelését. Elkészült a Habsburg család történetét érintő iratok jelentős részének a rendezése (HOAL I-1-a). Az 1839–2004 intervallumban található dokumentumokat (összesen 11 ezer oldal) 44 különböző tételbe soroltuk be, palliumoztuk, középszinten rendeztük és jegyzékeltük azokat. Részletes jegyzék készült a Habsburg Ottó és Regina főhercegnő esküvőjével kapcsolatos dossziéről (300 oldal).

Ugyancsak palliumoztuk és középszinten rendeztük, majd jegyzékeltük a „Levelezés közvetlen családtagokkal, rokonokkal” (HOAL I-2-a) állományrészt, valamint Habsburg Ottó és Habsburg Rudolf 1968 és 1978 közötti levelezését, összesen 600 oldalon.

2021-ben folytatódott a fotógyűjtemény (HOAL I-5-a és HOAL I-5-b) 2019-ben megkezdett feldolgozása: a beszámolási időszakban munkatársunk több mint 6000 fotót rendezett és jegyzékelt. Mostanáig a gyűjteményi fotóállomány 13 000 képéről született jegyzék. A nyilvántartásba vett tételeket szétválogattuk, és savmentes borítékokba helyezve elkülönítettük azokat.

Ugyancsak megtörtént az Alapítvány által kezelt audiovizuális gyűjtemény, az ún. hangzó dokumentumok (HOAL I-5-f) – hangkazetták és egyéb hanganyagok – áttekintése, rendezése, digitalizálása veszteségmentes FLAC és tömörített MP3 formátumban. Összesen 77 db kazetta (K01-K77), pontosan 71 óra 45 perc 41 mp hanganyagát digitalizáltuk. Átírtuk a Marie-Therese

Korff Schmising-Kerssenbrock grófnővel (Habsburg Ottó és testvéreinek nevelőnőjével) 1970-ben készült német nyelvű interjú. A teljes szöveget magyarul és németül is közzétettük honlapunkon.

A könyvtár területén megvalósult munkák

Az elmúlt 11 hónapban tovább folytatódott a Habsburg Ottó Gyűjtemény könyvállományának feldolgozása. Alapítványunk névadójának értékes, régi kiadású egyedi könyvei (171 kötet) mellett az Alapítványba kerülő hagyatékokban található kötetek (Habsburg Kinga hagyaték 160 kötet, Gelsey Vilmos hagyaték 7 kötet) regisztrálására is sor került. Megkezdtük az Alapítvány kezelésében lévő könyvanyag adatainak Qulto rendszerben rögzítését. Az év során elsősorban történelmi, de mintaanyag céljából változatos tárgyú könyvanyag (630 darab) rekordjainak bevitele történt meg.

2021-ben továbbra is fontos célkitűzés volt, hogy összeállítsuk Habsburg Ottó legteljesebb bibliográfia adatbázisát. Az elmúlt 11 hónap során folytatódott a magyar nyelven tőle és róla megjelent írások feltérképezése és összegyűjtése, aminek során több mint 30 magyar nyelvű folyóirat és újság lapjain megjelent írást sikerült beazonosítani, egy részüket digitalizálni, és az Alapítvány (és persze a majdani kutatók számára) lementeni. (Az Arcanum adatbázisából 1152, a Hungaricana adatbázisból 450, az Országos Széchényi Könyvtárból 936 írást – összesen 2538 magyar nyelvű dokumentumot).

A gyűjtemény digitalizálásával kapcsolatos lépések

A gyűjtemény fotóanyagának és dokumentumainak egy részét 2021. január 31-ig digitalizáltuk. Ez a folyamat az év során csak minimális mértékben folytatódott, mert egyre nyilvánvalóbb, hogy a digitalizálás megkezdéséhez megfelelő feldolgozottsági szintre van szükség.

Digitalizáltuk a Habsburg-Douglas Walburga főhercegnő által az Alapítványnak 2021 szeptemberében átadott naplók és feljegyzések (HOAL I-1-d) 1914–1973 évkörbe tartozó egységeit. Az anyag különlegessége és érzékenysége okán ez a munka a Pannonhalmi Főapátság Levéltárának segítségével valósult meg. Megkezdtük a német nyelvű, kézírásos naplók, feljegyzések átírását word dokumentumba.

A Habsburg Ottó Alapítvány Gyűjteményében őrzött anyagok szakmai feldolgozásához kapcsolódó külső kutatások, adatbázisok létrehozása, szakmai hálózat építése

Tovább folytatódtak a feldolgozó munkát segítő kutatások, elsősorban a hazai közgyűjtemények körében. Alapítványunk munkatársai kapcsolatba léptek számos magyarországi intézménnyel, és esetenként másolatokat kértek Habsburg Ottóval kapcsolatba hozható iratokról. Így többek között a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárából, a Belügyminisztérium anyagában 1918 és 1945 között fellelhető releváns iratanyagokról készült másolatok kerültek az Alapítvány digitális adatbázisához. A Szociális Nővérekkel, Bokor Erzsébet egykori Habsburg nevelőnő irathagyatékának ügyében leveleztünk, de a nyíregyházi Kállay Gyűjteményből, Habsburg Ottó és a Kállay család levelezéséből került másolt iratanyag az Alapítványhoz. Ujpétery Elemér lisszaboni diplomata hagyatékát (Magyar Földrajzi Múzeum, Érd) is átnéztük, és szkenneltük a számunkra releváns anyagokat. Fotógyűjteményünket is gazdagítottuk, részben a Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtárának, részben a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum gyűjteményéből.

Az Alapítvány tovább bővítette adatbázisát 2021-ben. A fentiekben felsorolt töredékes digitalizált másolatok gyűjtése mellett több jelentősebb, Habsburg Ottóhoz kapcsolódó hagyatéki anyag kerül a gyűjteményünkbe.

- Haas György (levelek, kazetták, újságcikkek) (HOAL II-1-b)
- Kósa Pál-hagyaték (képek) (HOAL II-1-c)
- Gelsey Vilmos (levelek) (HOAL II-1-d)
- Habsburg-Lotharingiai Kinga (könyvek, levéltári dokumentumok) (HOAL II-1-e)

Habsburg Ottó hagyatékának szakszerű feldolgozását szem előtt tartva – és annak a szakmai körökben történő jobb megismertetése céljából – a gyűjteményi terület munkatársai nagy hangsúlyt fektettek 2021-ben is a levéltárosi, könyvtárosi és múzeumi kollegiális kapcsolatok kiterjedt ápolására. Három munkatársunk is részt vett a Magyar Levéltárosok Egyesülete soproni vándorgyűlésén, ahol magyar és nemzetközi levéltári terület kiemelkedő képviselőivel folytathattak a gyűjteményünk szempontjából is hasznos szakmai eszmecsere-t.

Habsburg Ottóval kapcsolatos tárgyi gyűjtemény gyarapítása

1. HOAL II-3-a 2021.5.2. Rombusz formájú sapkajelvény Habsburg Ottó fiatal kori portréjával.
2. HOAL II-3-a 2021.21.1. Kör alakú kitűző gyöngyház alapon Habsburg Ottó fiatal kori portréjával, a vöröskereszt szimbólumával.
3. HOAL II-3-a 2021.22.1. Címerpajzs alakú kitűző, kék háttéren középen II. Ottó szimbólum, koronával a tetején.
4. HOAL II-3-b 2021.6.1. IV. Károly magyar királlyá koronázásának alkalmából készült kétoldalas bronzplakett.
5. HOAL II-3-b 2021.7.1. Bronzplakett I. Ferenc József temetésének emlékére.
6. HOAL II-3-b 2021.8.1. Bélyeg emlékv Habsburg Ottó aranylakodalmának emlékére.
7. HOAL II-3-b 2021.9.1. Verőtő Erzsébet királyné 150. születésnapja alkalmából (Erzsébet királyné portréjával).
8. HOAL II-3-b 2021.9.2. Verőtő Erzsébet királyné 150. születésnapja alkalmából (Erzsébet királyné portréjával).
9. HOAL II-3-b 2021.9.3. Verőtő Erzsébet királyné 150. születésnapja alkalmából (Szent Korona).
10. HOAL II-3-b 2021.10.1. Kör alakú plakett Habsburg Ottó tinédzser kori portréjával.
11. HOAL II-3-b 2021.11.1. Dísztányér Habsburg Ottó gyermekkori díszmagyaros mellképével.
12. HOAL II-3-b 2021.12.1. Verőtő Habsburg inverz Ottó-szimbólummal.
13. HOAL II-3-b 2021.13.1. Verőtő inverz Ottó-szimbólummal, M.B.A.T. monogrammal.
14. HOAL II-3-b 2021.14.1. Téglalap alakú gipszplakett IV. Károly mellképével.
15. HOAL II-3-b 2021.15.1. Koronázási emlékhöz készített gyűrű és kitűzőtervek.

A HOAL gyűjteményében őrzött dokumentumok közzététele, vagy Habsburg Ottó életútjához kapcsolódó publikációk 2021-ben

A honlapon megjelent cikkek:

- 2021-02-24 Trónörökös lábszánkón (E. Zs.)
- 2021-03-31 Királypuccs gyermekszemmel (F. G.)
- 2021-05-03 Mindszenty szókimondása – A rendszerváltozás lelkesége (F. G.)
- 2021-05-10 70 éve történt: esküvő Habsburg módra (E. Zs., N. A. és M. B.)

- 2021-06-21 Gelsey Vilmos emlékére (P. G.)
- 2021-07-02 „Ein Christ, Ein Kaiser, Ein Europaer” – Részvétnyilvánítások és gyászjelentések Habsburg Ottó halálának 10. évfordulója alkalmából (K. P. és O. Z.)
- 2021-08-17. „Ez csak a jelen, a jövő pedig biztató” (N. A.)
- 2021-09-07. Politika az Eucharisztia fényében – Habsburg Ottó a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusokon (F. G.)
- 2021-09-13. A császár, a filmsztár és a hatszáz lóerő (D. Sz)
- 2021-10-21. Mit jelentett Habsburg Ottó számára a budaörsi csata? (F. G.)

Publikáció szakfolyóiratban:

Fejérdy Gergely:

Habsburg Ottó és az 1956-os forradalom. *Századok*, 2021, 5, 1003-1024

RENDEZVÉNYEK

A több mint egy éve tartó járványhelyzet miatt rendezvényeinket 2021-ben eleinte online, majd hibrid, a későbbiekben – lehetőség szerint – jelenléti formában bonyolítottuk.

2021. január 29-én Tocqueville, Lukacs és az amerikai demokrácia helyzete címmel Alapítványunk a Nemzeti Közszerológati Egyetemmel közösen tartott online konferenciát. Az eszmecserén – melyet Pröhle Gergely igazgató moderált – a hallgatóság figyelemmel követhette *David Contosta* (a Chestnut Hill College professzora, John Lukacs korábbi munkatársa), *Jeszenszky Géza* (történész, Magyarország volt külügyminisztere), *Horkay Hörcher Ferenc* (esztörténész, kutatóprofesszor), *Szilvay Gergely* (történész, újságíró), valamint *Magyarics Tamás* (történész, egyetemi tanár) előadását. A tanácskozást *Koltay András*, a Nemzeti Közszerológati Egyetem rektora nyitotta meg.

A konferenciára több mint kétszáz érdeklődő – köztük Lukács professzor volt tanítványai a tengerentúlról – regisztrált, és az expozékat követően élénk eszmecsere folyt a hallgatóság és az előadók között.

Február 11-én Joe Biden első diplomáciai lépései – Európából nézve címmel Alapítványunk nemzetközi online konferenciát rendezett az egykori francia miniszterelnök, *Jean-Pierre Raffarin* által vezetett Fondation Prospective et Innovation-nal közösen, amelyen közzétettük Habsburg Ottónak a jelenlegi amerikai elnökről még alelnöki kinevezése kapcsán írt véleményét. Az eseményen felszólalt Jean-Pierre Raffarin (Franciaország egykori miniszterelnöke, a Fondation Prospective et Innovation elnöke), *Fabienne Keller* (francia európai parlamenti képviselő), *Magyarics Tamás* (volt nagykövet, egyetemi tanár, Amerikaszakértő) és *Hall Gardner* (az American University of Paris professzora).

Május 11-én A Visegrádi Együttműködés szerepe Európa jövőjének alakításában című online nemzetközi konferenciánkra 130 érdeklődő regisztrált. A téma és előadóink jelentőségét mutatja, hogy hét országból jelentkeztek be hallgatók a virtuális térben. Vendégeink voltak *Szilágyiné Bátorfi Edit* (nagykövet, a Nemzetközi Visegrádi Alap ügyvezető igazgatója), *Hubert Védrine* (egykori francia külügyminiszter), *Jerzy Buzek* (EP-képviselő, volt lengyel kormányfő), valamint *Martonyi János* (Magyarország volt külügyminisztere).

Június 7-én zajlott Európa eszmei alapjai című konferenciasorozatunk első része, melyet **Kereszténység és politikai mozgástér a 21. században** címmel a Nemzeti Közszerológati

Egyetemmel közösen rendeztünk Pannonhalmán és az online térben. A tanácskozáson részt vett *Koltay András* (a Nemzeti Közszerzői Egyetem rektora), *Kurt Koch* bíboros (a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke), *Jan Peter Balkenende* (korábbi holland miniszterelnök), valamint *Matthieu Rougé*, Nanterre püspöke. Az online közvetített eseményt Pröhle Gergely moderálta.

Július 4-én vasárnap, névadónk halálának 10. évfordulója alkalmából Pannonhalmán tartottunk megemlékezést **Az ábrahámi vallások helyzete Európában** címmel. (Ez volt az **Európa eszmei alapjai** című konferenciasorozatunk második része.) Az eseményen a Kuratórium, a Felügyelőbizottság és a Habsburg család tagjai mellett jelen volt *Sulyok Tamás*, az Alkotmánybíróság elnöke, *Semjén Zsolt* miniszterelnök-helyettes, valamint a határokon túli és a hazai közélet, az egyházak, a tudományos élet, illetve az európai arisztokrácia képviselői. A konferencia ötletét az a tény adta, hogy 2011-ben az ábrahámi vallások (a keresztény, zsidó és muzulmán közösségek) képviselői – az Osztrák–Magyar Monarchiában való együttélés okán – együtt rótták le kegyeletüket Habsburg Ottó búcsúztatásakor. Konferenciánkon *Hortobágyi T. Cirill* főapát képviselte az európai keresztény, *Husein Kavazovic* bosnyák főmufti – aki kíséretével együtt a misén is részt vett – a muzulmán, *Darvas István* főrabbi pedig a zsidó közösséget. A történelmi viszonyokra emlékezve előadónk számot vetettek kontinensünk és régióink vallási közösségeinek jelenlegi helyzetével, és a jövőben rejlő kihívásokkal.

Október 7–8-án Alapítványunk társszervezője volt a **Vajay Szabolcs születésének 100. évfordulója** alkalmából a fehérvárcsurgói Károlyi-kastélyban megrendezett **emlékkonferenciának**. Az egykori történész, genealógus, heraldikus és diplomata, johannita lovag hagyatékát a Károlyi József Alapítvány gondozza. A gyűjteményi kérdésekkel kapcsolatos szakmai beszélgetésen egyebek mellett szó esett a Vajay-levéltárról és -könyvtárról, illetve – *Oross András*, bécsi magyar levéltári delegátus előadásában – a Bécsi Állami Levéltárban őrzött Habsburg családi hagyaték feldolgozásáról, az ott alkalmazott módszerekről. Az elhangzott gyűjteménykezelési tapasztalatok segítségünkre lesznek Alapítványunk munkájában.

A konferencián, amelyen Vajay Szabolcs lánya is részt vett, felszólalt két kurátorunk, *Károlyi György* és *Leibach Ádám*, valamint *Mohi Csaba* egykori nagykövet is. A Vajay Szabolcs személyét és életművét megidéző méltatások és személyes visszaemlékezések sorát istentisztelet zárta a Károlyi-kastély kápolnájában.

November 20. Díszvacsera Habsburg Ottó 109. születésnapja tiszteletére

A Habsburg Ottó Alapítvány 2019. november 20-án felelevenítette a névadója születésnapja alkalmából rendezett díszvacserák hagyományát. Az első est díszvendége és szónoka Wolfgang Schüssel, korábbi osztrák szövetségi kancellár volt. 2020-ban a koronavírus-járvány nem tette lehetővé, hogy élőben találkozzunk, ekkor **Habsburg Ottó és a mi Európa-vízióink** címmel szerveztünk online beszélgetést, melyen Alain Lamassoure, francia politikus, volt Európa-ügyi miniszter és európai parlamenti képviselő volt főelőadónk. Idén ismét visszatérhetünk az élő találkozáshoz: november 20-án a Pesti Vigadóban rendezzük meg az Ottó-vacsorát, amelyen előadást hallhatunk a közel évszázados hagyomány történetéről.

Vándorkiállításunkat 2021-ben is több helyszínen mutattuk be: az érdeklődők Mezőberényben, Szászváron, Tatán és Fehérvárcsurgón is megtekinthették a névadónkról szóló tárlatot.

KOMMUNIKÁCIÓ

A Magyar Nemzeti Levéltár a Magyar Kultúra Napján tette közzé a *Habsburg Ottó és az államhatalom* című kötet bemutatóján készített felvételt. Az eseményen *Mikó Zsuzsanna*, a Magyar Nemzeti Levéltár általános főigazgató-helyettese, és *Pröhle Gergely*, az Alapítvány igazgatója mondott köszöntőt. A kötetéről *Fiziker Róbert*, a Magyar Nemzeti Levéltár főlevéltárosa, valamint *Kocsis Piroska* és *Ólmosi Zoltán*, a Habsburg Ottó Alapítvány megbízottjai, a kötet szerkesztői beszélgettek.

A kötet elnyerte a Magyar Levéltárosok Egyesülete által adományozott az „Év Levéltári Kiadványa” díjat.

Az elmúlt évben a honlap mellett létrehoztunk egy Facebook-oldalt és egy Instagram-fiókot. Utóbbin az események, cikkek, illetve egy-egy érdekes gyűjteményi tárgy leírását is rendre megosztjuk.

A két-három heti rendszerességgel kiküldött hírlevélre 732 feliratkozott címünk van. Facebook-oldalunkat 1167 fő követi, az oldal megtekintése 15 ezer fő körüli (68% magyar nyelvű felhasználó, a többi elsősorban angol, német és francia). Honlapunk látogatóinak 60%-a 35 év alatti fiatal. Ez utóbbi jól mutatja, hogy Habsburg Ottó gondolatainak, az általa képviselt eszméknek a fiatalok számára is van üzenete.

Húsvét után megjelentettük a Habsburg Ottó Alapítvány 2020. évi szakmai beszámolóját, magyar és angol nyelven. Az összeállításban kitértünk a gyűjteményi területen elért eredményekre, az élő és online rendezvényekre és a 2020. évben megjelent kiadványokra is. A gratulációk, szakmai visszajelzések egyöntetűen azt bizonyítják, hogy a Habsburg Ottó Alapítvány munkáját a széles nyilvánosság is egyre nagyobb érdeklődéssel követi.

ÖSSZEGZÉS

Összességében elmondható, hogy az „üzemszerű működés” kialakítása sikerrel járt, a munkatársak kreatívan, ugyanakkor a legmagasabb levéltári, szakmai előírásoknak megfelelően végzik munkájukat. A különböző szakterületeken tekintélyt szerzett kollégák szakmai kapcsolatai révén egyre szorosabb együttműködés alakul ki a hazai és külföldi intézményrendszerrel, és ez hozzájárul munkánk sikeréhez, további kutatási területek felméréséhez, Habsburg Ottó életművének szélesebb körű megismertetéséhez.

A közép-európai régió sajátosságainak vizsgálata, a térség helyzetének elemzése európai uniós kontextusban éppúgy aktuális, mint a kereszténydemokrácia jelenlegi helyzetének összevetése Habsburg Ottó és az Európai Közösség alapító atyáinak eszméivel. Rendezvényeink általános tapasztalata, hogy névadónk történelmi alakjának hitelessége előmozdítja ezirányú törekvéseinket.

A miniszterelnök felterjesztésére 2021. augusztus 20-án Áder János köztársasági elnök a Magyar Érdemrend Középkeresztjét adományozta Alapítványunk igazgatójának. Az indoklás diplomáciai tevékenység elismerése mellett a Habsburg Ottó szellemi örökségének és tárgyi hagyatékának megőrzése érdekében végzett munkáról tett említést. Ez az elismerés aláhúzza, hogy az Alapítvány a közfeladatait az eredeti céloknak megfelelően sikeresen végzi.